

Ірина Фаріон: "Визволяймося Духом і знаннями - тоді звільнимося у всьому". Частина 93

Абсолютна перемога військового стану й Банкової над підсудками місцевих виборів: тонкощі усунення мерів

Від Батуріна до Лаври: як москвити нищили й продовжують нищити українські святині

Пенсійні бенефіти потавської бабусі: гектари російського майна в розстрою для слідчого СБУ

«Трам не вінс доволитися — він вінс продавати фейки» — чому президент США втрнає вплив

Генеральний бій курена УПА "Смертосиці" у березні 1945-го: "Не роздавать нас!"

Абсолютна перемога військового стану й Банкової над підсудками місцевих виборів: тонкощі усунення мерів

ДЕКАБРА | 1 ГГТ, 2025-06-26 08:30

Політична децентралізація, яка тривалі час вважалася однією з найуспішніших реформ сучасної України, у 2025 році зіткнулася з тиском, але системною повзучою ліквідацією на місцях.

За інформацією аналітиків видання [Texty.org.ua](#), осінній стан дав Банковій унікальний важіль впливу, який дозволив безболісно реалізувати те, що партія влади повністю проігнорувала на виборах 2020 року — тотальний контроль над бюджетами та ресурсами великих міст.

Під прикриттям юридично сумнівних протоколів НАЗК, раптово виявлених паспортів та антикорупційних справ, Офіс Президента послідовно усував від реального управління обраних голодами мерів Чернігова, Сума та Одеси, замінюючи їх службовими призначеннями з вертикалі військової адміністрації. І поки столична влада балансує в умовах виснажливого доволаддя, правозахисники нагадують: місцеве самоврядування — це конституційний фундамент та головне цегельня від сепаратизму, а не прикра воєнна незручність, яку можна згорнути до настання кращих електоральних часів.

Читайте також: **Топ-корупція поза увагою: автоматична сілпота НАЗК проти офішорних мільйонів він-хагуп**

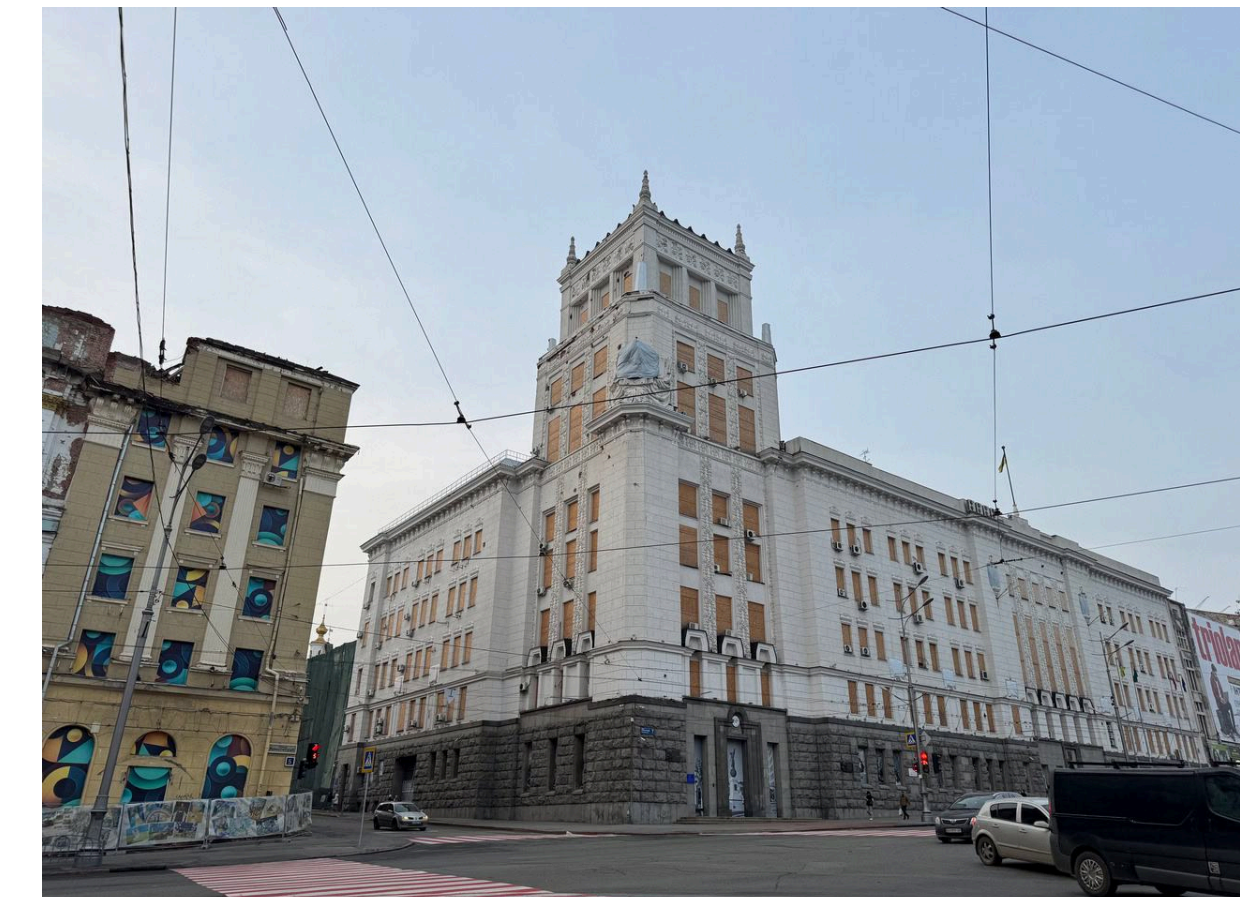
Що таке військова адміністрація

Військова адміністрація — це тимчасовий орган, який на час війни перебирає на себе владу. В Україні є два типи таких адміністрацій, і їх не варто плутати.

Перший тип — військово-цивільна адміністрація (ВЦА). Їх запровадили ще 2015 року для зони бойових дій на Донбасі. Там, де через обстріли місцева влада не могла працювати, ВЦА повністю замінила раду. Крім того, в Одесі, замінюючи їх службовими призначеннями з вертикалі військової адміністрації. І поки столична влада балансує в умовах виснажливого доволаддя, правозахисники нагадують: місцеве самоврядування — це конституційний фундамент та головне цегельня від сепаратизму, а не прикра воєнна незручність, яку можна згорнути до настання кращих електоральних часів.

Другий тип — власне військової адміністрації (ВА) за законом про осінній стан. У день повномасштабного вторгнення президент одним указом створив образці 25 обласних ВА. Обласні державні адміністрації разом із їхніми головами автоматично набули військового статусу.

Отже, ВЦА — це про конкретну зону боїв, а ВА — про осінній стан по всій Україні.

Харківська міська рада. Після російських обстрілів її забили фанерою вікна стали одним із символів стійкості самоврядування. Місто як обложена фортеця. Однак, попри близькість фронту, Харків не призначили міською військовою адміністрацією

Важлива деталь: обласні військової адміністрації замінили саме держадміністрації, а не міські ради. Зміна не зменшила самоврядування міст, але змінила контроль депутатів обиради над бюджетом області.

Міську ВА вводять лише там, де рада справді не може збиратися: місто окуповане, у ньому триває вулкан боїв або воно деокуповане, але лишається під постійними обстрілами, як Херсон. У більшості великих міст військової адміністрації немає.

Читайте також: **Тиск, провал мобілізації чи скоро вибори? Чому ТЦК штрафують мерів міст і складають протоколи**

Особливі міста

Окремі випадки — Київ. І в мирний час Київська міська державна адміністрація була гібридом: це водночас виконавчий орган міської ради й державна адміністрація, а обраний мер призначається головою КМДА. Тому військової адміністрації автоматично «наступали» на повноваження міського голови.

Переторрити КМДА на військовою адміністрацією означало б позбавити обраного мера Кличка влади. Тому в Києві виникла унікальна ситуація доволаддя: міська ВА Тимюра Ткаченка діє паралельно з адміністрацією мера. Звідси й постійне тертя за повноваження та бюджет столиці. Окремі сприймають це доволаддя як один із проявів давньої спроби Офісу президента підміняти під себе міську владу.

Міський голова Києва Віталій Кличко на нараді щодо теплопостачання столиці, яку навесні 2026 року відрізувало керівництво міської військової адміністрації

Окреміша дивна історія з містами енергетики — суцільниками атомних електростанцій. Військової адміністрації мають Нетішин (Хмельницька АЕС), Вараш (Рівненська АЕС) та окупований Енергодар (Запорізька АЕС). Натомість Південноукраїнськ (Південноукраїнська АЕС) досі без військової адміністрації, хоча про неї прокив очільник області через управлінський конфлікт між мером та міськрадою.

Читайте також: **Куди зникли міські голови восьми обласних центрів та як причетні до цього правоохоронці й влада**

Багаторічний конфлікт

Конфлікт мерів великих міст із центром тривав і до війни — за гроші, повноваження та вплив. Війна лише дала загальнонаціональній владі новий важіль.

Це протистояння сягав коринням 2020 року. На своїх перших місцевих виборах «Слуга народу» не повторила «електорального чуда» 2019-го. Партія влади програла битву за великі міста майже всюду.

У Києві Віталій Кличко переміг ще в першому турі — 50.52%. Кандидатка від «Слуги народу» Ірина Верещук фінішувала лише п'ятою. В Одесі «слуга» Олег Філімонов теж не виїшов у другий тур. У Дніпрі переміг Борис Філатов, у Харкові — Блок Кернеса (понад 60%). У Львові втримався Андрій Садовий. У Сумах кандидатка від СН Тетяна Рябуха теж не дійшла до другого туру, переобрався Олександр Лисенко.

На «слугу» чекав розгром у Чернівцях, Хмельницькому та Вінниці. Чинні мери набирали там від двох третин голосів (Олександр Симчишин у Хмельницькому — 88.83%, найкращий результат серед усіх обласних центрів). Кандидати від партії влади задовольнилися ліченими відсотками.

Президентська партія не зробила більшої в жодній із міськрад міст-мільйонників. А локальні партії мерів — Труханова, Філатова, Кернеса — нерідко випереджали у своїх містах усі загальнонаціональні політсили разом узяті. Схожа ситуація була й в інших обласних центрах.

Це важливо ще й тому, що після децентралізації в містах, особливо великих, зосередилися чималі гроші. «Мери побачили, що можна жити», — каже Юрій Ганущак, колишній народний депутат і один із розробників реформи децентралізації.

Звідси й напруження між міськими головами та Банковою: чого не дали вибори, спробували здобути іншаке.

Читайте також: **Децентралізація: за 4 роки в Україні створили 725 об'єднаних громад з населенням 6,3 млн**

Три історії нещастя

Суми, Чернівці та Одеса — три міста, де усунення мера має ознаки зловживання воєнним станом. Процедури різні, але результат той самий.

Суми. У жовтні 2023 року НАБУ і САП спільно із СБУ затримали мера Олександра Лисенка на хабарі: підприєми мали платити йому понад 2 млн грн. Суд відсторонив Лисенка від посади, а наприкінці того самого місяця в місті створили військовою адміністрацію. Потім міські депутати ще й висловили голові недовіру та достроково припинили його повноваження.

Читайте також: **Хабарництво мера Сум від "Батьківщини": про корупцію Лисенка ЗМІ попереджали ще три роки тому, правоохоронці бездіяльні**

Отже, тут і кримінальна справа, і рішення самих депутатів — цей випадок процедурно найчистіший, але також не бездоганний. Бо коли суд відсторонив мера, то його повноваження згідно із законом про місцеве самоврядування переходять до секретаря міськради. Тобто Сумцями мала б керувати сама рада, а не призначена згори військовою адміністрація.

Так і винили в Полтаві: безтепного мера засудили за корупцію й усунули, а містом далі керував секретар міськради — там жодної військової адміністрації.

Чернівці. Владислава Атрошенка усунули через протокол Національного агентства з питань запобігання корупції про конфлікт інтересів. Влітку 2022 року службовий водій Атрошенка перенав за кермом автомобіль його дружини (Тетяна), щоб обв'язати на службовому авто міськради, який вона виходила в евакуацію. НАЗК побачило в цьому конфлікт інтересів: водій мав обслуговувати мера лише в межах службових обов'язків.

Яворський райсуд на Львівщині визнав цю історію порушенням і на рік заборонив Атрошенку обіймати виборні посади. Невдовзі в місті створили військовою адміністрацію. Більшість спостерігачів вважає це рішенням юридично сумнівним, а справжньою причиною — давній конфлікт мера з Офісом президента.

Читайте також: **Зухвалість і цинізм Офісу Президента набридли усім: на суд по аелянці щодо відсторонення Атрошенка приїхали Кличко і 30 мерів**

Ще раніше ексзаступник голови ОП Кирило Тимошенко публічно натякає, що Чернівці обійдеться без мера. Формально саме ця річна заборона й стала підставою для того, щоб усунути мера. Річний термін давно слив, однак Атрошенко так і не повернувся на посаду, а військовою адміністрацію ніхто не скасував.

Одеса. Восени 2025 року Геннадія Труханова усунули указом президента про припинення його українського громадянства — за версією СБУ, мер мав російський паспорт. Майже одразу в місті створили Одеську міську військовою адміністрацію. Ні вирок суду, ні голосування ради — спрацював прямих президентський інструмент.

Такий крок схвалила патріотична громадськість, яка давно вважала Труханова провідником російських інтересів. Але ніхто так і не пояснив, чому це все сталося аж наприкінці 2025 року. Попри різні процедури, результат один: обраний громадою мер поступається призначений президентом адміністрації. Держава черпає законний новий привід для фактично прямого президентського правління.

Читайте також: **«Плювоч в обличчя місту, яке не пустило ворога в серце країни»: в.о. мера Чернігова Олександр Ломако про те, як Офіс Президента нищить самоврядування в Україні**

Міста душуть сепаратизм

Юрій Ганущак окремо ці прилади без ілюзій. У Чернівцях й Одесі військової адміністрації, за його словами, «фактично вбили місцеве самоврядування», а в Сумах столична влада «заплігла за будинок». Та зрештою «держава власно зупинилася». Можливо, після відставки Андрія Срмака, який «не терпить нічого різночасткового».

Висновок Ганущака парадоксальний: те, що центр відступив, і є ознакою того, що децентралізація жива.

Від себе додає. Мери можуть не подобатися, — комусь Труханов, комусь Кличко, — але їх обрали містяни. Місцеве самоврядування — це конституційна цінність, а не воєнна незручність, яку можна згорнути «до перемоги».

Децентралізація довела свою ефективність: фінанси пішли в міста, багато громад розвигло. Та найвагомішу оцінку реформи виставила війна. Більшість голів громад склала іспит на відданість країні, а зрадничий виявився небагато — подозно винятки на тлі сотень громад, які витягнули на собі евакуацію, оборону, кошмари обстрілів і знеструмленя.

Це найвагоміший аргумент на користь самоврядування, що є незручним для тих, хто звик вбачати в ньому зарозу. Часто там, де недопрацювала держава, справлялися місцеві громади, бо вони мали гроші, повноваження і довіру людей.

Читайте також: **Мер Чернігова публічно звинуватив президента у зневазі до народу України через своє відсторонення**

Наостанок головне: навіщо робили децентралізацію? Це й цегельня від сепаратизму та російського плану федералізувати Україну — намалявати і зручні для Москви лінії розколу й перетягнути на свій бік частину регіональних еліт.

Із цим завданням децентралізація вперлася: місцеві еліти дістали достатній стимул бути лояльними до унтарної держави, хай і коштом центру, який втратив контроль над частиною фінансів. Ток відмовляється від політичної суті децентралізації немає причин, хоч би скільки мерів ловили на хабарях. Із децентралізованою корупцією Україна якось дасть собі раду.

Олександр Курієнко, опубліковано у виданні [Texty.org.ua](#)

На цю тему:

- **Відбудова громад і компенсації після війни: як це працюватиме та чому місцева влада мовчатиме**
- **Позабавлення повноважень мера Чернігова - небезпечно дикий прецедент для інших АМУ: рішення суду щодо відсторонення мера Чернігова - загроза демократії в Україні**
- **Відбудова громад і компенсації після війни: як це працюватиме та чому місцева влада мовчатиме**
- **"Усі тварини рівні, але деякі тварини рівніші за інших". Банкова своїх скандалістів не карає**
- **Які ризики для держави несе скандальний законопроект №5655 який аперто нав'язує "слуги народу"**
- **Уряд злочинно блокує процедуру виділення грошей громадам для ЗСУ та ТРО**

Share 0

Читайте «Аргумент» в [Facebook](#) й [Twitter](#)

Если ви зацікавлені [ощибку](#), [виділіть її мишкою](#) й [нажмите Ctrl+Enter](#).

Коментарі

ВІДЕО

Як відомий інфограма Юрій Швець з'являється довіру гаслами «Слава Україні», щоб потім згодувати і гаслами токсичної техніки Кремля

Для чого путину Вірменія? Вона вважала, ніх він думали

Мережі автозправок «Asiac Energy» в Україні й досі пов'язані з Росією

ВІН ВСЕ ЗНАЄ (АБО НІ)

АРМЕНІЯ-НАШ

ЧОМУ ТІКАВ МІНІСТР?

Головна [Про сайт](#) [Опитування](#)

© 2011 «АРГУМЕНТ»
Републікація матеріалів: для інтернет-видань обов'язковим є прямих гіперпосилання, для друкованих видань — за згодою електронною поштою. Посилання або гіперпосилання повинні бути розташовані при використанні тексту - на початку використаної інформації, при використанні графічної інформації — безосередньо під об'єктом заповнення. При републікації в електронних виданнях у кожному раз використання вставляти гіперпосилання на повну сторіну сайту [argument.com.ua](#) на сторіну розміщення відповідного матеріалу. За будь-якого використання матеріалу не допускається зміна оригінального тексту. Скопювання або перекладовані частин матеріалу допускається, але тільки в той мір, якщо це не призводить до спотворення його сенсу. Редакція не несе відповідальності за достовірність рекламних оголошень, розміщених на сайті, а також за вміст веб-сайта, на як дано гіперпосилання. Контакт: uaargument@gmail.com